

2. United Nations Development Programme. Executive Summary: Enhancing Mine Action Finance in Ukraine. 2024, December. Retrieved from UNDP site
3. United Nations Development Programme. Innovative financing approaches for mine action in Ukraine [Press release]. 2024, October 6. Retrieved from UNDP Ukraine
4. World Bank. Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA4): Ukraine – February 2025. 2025. Retrieved from World Bank site
5. World Bank. Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment: February 2022–2023. 2023. Retrieved from World Bank site
6. ReliefWeb. New campaign aims to boost farmer participation in state-funded demining programme [Press release]. 2025, April. Retrieved from ReliefWeb site
7. World Food Programme & Food and Agriculture Organization. Demining project restoring agricultural livelihoods in Ukraine [Press release]. 2023, March. Retrieved from ReliefWeb site
8. Farge E. Ukraine seeks global help with massive task of landmine clearance at Swiss meeting. Reuters. 2024, October 17. Retrieved from Reuters site

Козлов В. П.

канд. екон. наук, доцент

кафедри фінансів і банківської справи

Донецького національного університету імені Василя Стуса

Довгаль Н. І.

здобувач вищої освіти

ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»

Донецького національного університету імені Василя Стуса

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ НА БАЗІ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА

Вступ. В Україні з початком повномасштабного вторгнення росії зросла кількість вразливих категорій суспільства, що створює проблеми з фінансуванням у соціальній сфері, особливо на рівні бюджетів територіальних громад. Вирішення цих проблем потребує удосконалення соціальної політики держави, подальшого підвищення самостійності і фінансової спроможності територіальних громад.

Мета роботи – визначення напрямів удосконалення механізму фінансування діяльності територіальних громад в Україні на базі соціального партнерства.

Основна частина. Оцінка рівня добробуту громадян (доступ до освіти, охорони здоров'я, дотримання прав людини) здійснюється на базі індексу соціального прогресу – Social Progress Index, який розраховується неурядовою міжнародною організацією The Social Progress Imperative. У 2025 р. Україна дещо покращила свої позиції у рейтингу країн за цим індексом і посіла 52 місце серед 168 країн, водночас у 2024 р. країна займала 59 місце. Однак серед європейських країн це один із найнижчих рівнів. Нижчі показники тільки у росії, білорусі, Боснії та Герцеговини [1]. У таких умовах система соціальних послуг потребує модерні-

зації фінансування, створення рівних умов для надавачів соціальних послуг різних форм власності (як державних, так і недержавних).

Соціальні послуги надаються фізичним особам, родинам, які опинилися у складних життєвих обставинах і потребують допомоги, щоб подолати такі обставини або мінімізувати їх негативні наслідки. До базових соціальних послуг належать послуги догляду, супроводу осіб з інвалідністю, надання притулку, соціальної адаптації, натуральної допомоги, інформування, тощо [2]. На рівні територіальних громад важливим було б також вирішення проблем інфраструктурного характеру на базі соціального партнерства (ремонт закладів освіти та охорони здоров'я, адміністративних будівель, реконструкція парків, тощо).

В умовах реформування місцевого самоврядування і впровадження децентралізації територіальні громади можуть використовувати для фінансування соціальних послуг кошти державного та місцевих бюджетів, підприємств та організацій різної форми власності. Державні кошти передаються на територіальний рівень для того, щоб наблизити надання соціальних послуг до їх безпосереднього споживача.

За даними Міністерства соціальної політики України, приблизно 80 % надавачів соціальних послуг є представниками державного та комунального секторів [3]. Однак бюджетних коштів зазвичай недостатньо для забезпечення усіх потреб громади у соціальних послугах, тому дуже важливим є залучення недержавних надавачів соціальних послуг через механізм соціального партнерства.

Згідно з Законом, надавачами соціальних послуг можуть бути такі представники недержавного сектору: підприємства приватної власності, громадські об'єднання, благодійні, релігійні організації, фізичні особи – підприємці тощо [2].

Соціальне партнерство на рівні територіальних громад являє собою взаємодію партнерів (якими виступають органи місцевого самоврядування та недержавні організації, приватні підприємства, тощо), метою якої є досягнення соціально значущого результату у розвитку громади [4].

Водночас центром цієї взаємодії стають саме органи місцевого самоврядування, які мають певні повноваження щодо залучення коштів.

Проблеми розвитку механізму фінансування соціальних витрат на базі соціального партнерства пов'язані з тим, що:

- наявна законодавча база, що регулює соціальне партнерство, є недосконалою;
- відсутні дієві механізми залучення приватних інвестиційних ресурсів;
- відсутня у місцевій владі можливість забезпечення мотивації для приватних інвестицій;
- характерним є у процесі соціального партнерства домінування органів місцевого самоврядування;
- процедури узгодження партнерських проєктів є тривалими та складними.

Для створення успішних, самодостатніх громад, поглиблення процесів децентралізації у бюджетній сфері необхідно вирішувати ці проблеми і залучати приватний бізнес у соціальні проєкти на базі соціального партнерства.

З метою активізації розвитку соціального партнерства на територіальному рівні пропонуються заходи:

- зниження податкового навантаження (податкові пільги), боротьба з корупцією могли б бути доволі дієвими стимулами для залучення бізнесу до вирішення соціально-економічних проблем територіальної громади;

- активізація взаємодії між різними державними та неурядовими організаціями, що дасть змогу розвивати адресні технології допомоги різним категоріям населення громади;
- удосконалення законодавства щодо фінансування та закупівлі соціальних послуг.

Висновки. У сучасних умовах серед провідних механізмів соціально-економічного розвитку територіальних громад розглядається механізм соціального партнерства. Однак ця форма взаємодії місцевих органів влади та громадськості є недостатньо затребуваною, оскільки проблеми фінансування знижують мотивацію учасників партнерства й ефективність проєктів. Розуміння важливості соціального партнерства і з боку місцевої влади, і з боку бізнесу буде запорукою подальшого розвитку цього механізму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Рейтинг країн по рівню соціального прогресу. *Global relocate*. 2024. URL: <https://global-relocate.com/ru/rankings/level-of-social-progress> (дата звернення: 15.04.2025).
2. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 р. № 2671-VIII. Дата оновлення: 15.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#n317> (дата звернення: 15.11.2018).
3. Надавачі соціальних послуг. *Інформаційно-обчислюваний центр Мінсоцполітики України*. 2025. URL: <https://www.ioc.gov.ua/analytics/nadavachisotsialnykh-poslugh> (дата звернення: 15.04.2025).
4. Спасів Н., Кулина Г., Лубкей Н. Соціальне партнерство як імператива соціально-економічного розвитку України. *Вісник економіки*. 2021. № 3. С. 8–18.

Кульчицький М. І.

д-р екон. наук, професор кафедри
фінансів, грошового обігу і кредиту

Львівського національного університету імені Івана Франка

Дудко Д. А.

здобувач вищої освіти,

кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту

Львівського національного університету імені Івана Франка

РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Вступ. Державний фінансовий контроль в Україні є важливим складником забезпечення фінансової дисципліни, однак його ефективність залишається вкрай низькою. Нівелювання значення і ролі фінансового контролю стало однією з причин тривалих кризових явищ у державі.

Мета роботи. Метою цієї роботи є дослідження сучасного стану державного фінансового контролю в Україні, виявлення основних проблем, які перешкоджають його ефективному функціонуванню, й обґрунтування перспективних напрямів